

Briuselis, 2021 m. gegužės 20 d.
(OR. en)

8949/21

AGRI 229
FAO 17
COAFR 131
COHAFA 50
CONUN 74
ENV 323
CLIMA 117
SUSTDEV 67
DEVGEN 99
RELEX 453
SAN 310

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Tarybai

Dalykas: Tarybos išvadų dėl ES prioritetų 2021 m. Jungtinių Tautų aukščiausiojo lygio susitikime maisto sistemų klausimais projektas
- *Patvirtinimas*

- 2021 m. JT generalinis sekretorius António Guterresas sušaukė aukščiausiojo lygio susitikimą maisto sistemų klausimais, kuris yra JT veiksmų dešimtmečio siekiant tikslo iki 2030 m. įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus (DVT) dalis. Aukščiausiojo lygio susitikimą numatyta surengti tuo pat metu kaip ir 76-ąją JT Generalinę Asamblėją (2021 m. rugsėjo 14–30 d.), o prieš tai, 2021 m. liepos 26–28 d. Italijoje, Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) būstinėje Romoje, vyks trijų dienų pasirengimas aukščiausiojo lygio susitikimui.
- Aukščiausiojo lygio susitikimo maisto sistemų klausimais tikslas – platesniame JT Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. kontekste imtis ryžtingų veiksmų, skirtų pertvarkyti pasaulinius maisto gamybos ir vartojimo būdus siekiant užtikrinti ilgalaikius pajėgumus tvariai išmaitinti pasaulio gyventojus, kurių vis daugėja. Aukščiausiojo lygio susitikimas tapo ypač svarbus atsižvelgiant į COVID-19 krizę, kuri dar labiau didina pasaulyje jau egzistuojančią galimybių gauti pakankamai maistingo ir sveiko maisto nelygybę.

3. Aukščiausiojo lygio susitikimo procesas telkia nacionalinių vyriausybių ir įvairių JT organų politikos formuotojus ir ekspertus, taip pat pagrindinius pilietinės visuomenės, privačiojo sektoriaus ir mokslo bei akademinės bendruomenės atstovus ir suinteresuotuosius subjektus. Be to, JT narės buvo paragintos rengti nacionalinius dialogus maisto sistemų klausimais, kad žmonėms būtų suteikta galimybė aktyviai prisidėti prie aukščiausiojo lygio susitikimo, laikantis principo, kad kiekvienas turės imtis veiksmų, kad pasaulio maisto sistemos būtų pakeistos.
4. 2020 m. antrą pusmetį, pirmininkaujant Vokietijai, Koordinavimo darbo grupė (FAO) pradėjo diskusijas siekiant parengti Tarybos išvadas dėl ES prioritetų aukščiausiojo lygio susitikime maisto sistemų klausimais. Darbo grupė pripažino, kad, visų pirma aukščiausiojo lygio susitikimas yra itin svarbus propaguojant ES tvarios, neutralaus poveikio klimatui ir efektyvaus išteklių naudojimo ateities viziją, išdėstyta Europos žaliajame kurse ir su juo susijusiose strategijose ir veiksmų planuose, visų pirma strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ ir ES biologinės įvairovės strategijoje.
5. Remdamasi pirmininkavusios Vokietijos atliktu išsamiu parengiamuoju darbu, pirmininkaujanti Portugalija tęsė diskusijas nuo 2021 m. sausio 1 d., ragindama delegacijas užtikrinti platų politikos sričių koordinavimą nacionaliniu lygmeniu.
6. 2021 m. gegužės 5 d. Koordinavimo darbo grupė (FAO) pasiekė susitarimą dėl šio pranešimo priede išdėstyto Tarybos išvadų projekto galutinio teksto.
7. 2021 m. gegužės 19 d. posėdyje Nuolatinių atstovų komitetas patvirtino Koordinavimo darbo grupės (FAO) pasiektą susitarimą ir Tarybos išvadų projektą.
8. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Tarybos prašoma patvirtinti šio pranešimo priede pateiktą Tarybos išvadų projektą 2021 m. gegužės 26 d. – 27 d. Tarybos (žemės ūkis ir žuvininkystė) posėdžiuose.

PROJEKTAS

**Tarybos išvados dėl ES prioritetų 2021 m. Jungtinių Tautų
aukščiausiojo lygio susitikime maisto sistemų klausimais**

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA

PRIMINDAMA:

- 2019 m. birželio 17 d. Tarybos išvadas dėl ES veiksmų taisyklėmis grindžiamam daugiašališkumui stiprinti (dok. 10341/19);
- 2019 m. liepos 8 d. Tarybos išvadas „Darnaus vystymosi tikslų rėmimas visame pasaulyje“ (dok. 10997/19);
- 2019 m. gruodžio 10 d. Tarybos išvadas „Sukurti tvarią Europą iki 2030 m. Iki šiol padaryta pažanga ir tolesni veiksmai“ (dok. 14835/19);
- 2020 m. spalio 19 d. Tarybos išvadas dėl strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ (dok. 12099/20);
- 2020 m. spalio 23 d. Tarybos išvadas „Biologinė įvairovė. Būtinybė skubiai imtis veiksmų“ (dok. 12210/20);
- 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos išvadas dėl žiedinio ir žalio atsigavimo užtikrinimo (dok. 14167/20);
- 2019 m. lapkričio 29 d. Tarybos išvadas dėl atnaujintos bioekonomikos strategijos (dok. 14594/19);
- 2019 m. lapkričio 25 d. Tarybos išvadas dėl ketvirtosios veiksmų plano dėl mitybos pažangos ataskaitos (dok. 14457/19);
- 2018 m. lapkričio 26 d. Tarybos išvadas dėl pasaulinio aprūpinimo maistu ir mitybos saugumo didinimo (dok. 14554/18);
- 2018 m. birželio 18 d. Tarybos išvadas dėl ES ir jos valstybių narių vidutinės trukmės laikotarpio prioritetų Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacijoje (FAO) (dok. 10227/18),

1. PAKARTOJA, kad yra visapusiškai įsipareigojusi įgyvendinti Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., JT bendrąją klimato kaitos konvenciją (UNFCCC), Paryžiaus susitarimą ir Biologinės įvairovės konvenciją (CBD), ir DAR KARTĄ PATVIRTINA tvirtai remianti veiksmų dešimtmetį, kad būtų suteiktas naujas postūmis iki 2030 m. pasiekti 17 darnaus vystymosi tikslus (DVT). Toliau glaudžiai bendradarbiausime su JT, kad propaguotume ir stiprintume taisyklėmis grindžiamą daugiašalę veiklą, grindžiamą visapusiška pagarba žmogaus teisėms ir žmogaus orumui, kad būtų panaikintas skurdas, badas ir mitybos nepakankamumas, apsaugota planeta ir užtikrinta, kad visi žmonės mėgautųsi taika ir gerove.
2. PALANKIAI VERTINA JT generalinio sekretoriaus iniciatyvą veiksmų dešimtmečio kontekste sušaukti aukščiausiojo lygio susitikimą maisto sistemų klausimais, kad būtų imtasi ryžtingų veiksmų, skirtų pertvarkyti pasaulinius maisto gamybos ir vartojimo būdus siekiant užtikrinti mūsų ilgalaikius pajėgumus visus mūsų planetos žmones aprūpinti pakankamu, saugiu ir įperkamu maistu ir sudaryti jiems sąlygas sveikai maitintis. Tvarių maisto sistemų ir sveikos mitybos modelių sukūrimas yra itin svarbūs norint įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m.
3. PALANKIAI VERTINA tai, kad aukščiausiojo lygio susitikimas orientuojamas į žmones ir į sprendimus. Tai yra svarbi galimybė pasaulio bendruomenei kartu atsiliiepti į sisteminius ir tarpusavyje susijusius iššūkius, su kuriais susiduria dabartinės maisto sistemos. Aukščiausiojo lygio susitikimas taip pat yra labai svarbus norint geriau ir ekologiškiau atsigauti po COVID-19 krizės ir nuo jos ardomojo socialinio ir ekonominio poveikio, dėl kurių didėja nelygybė, maisto stygius ir mitybos nepakankamumas.
4. YRA VISAPUSIŠKAI ĮSIPAREIGOJUSI bendradarbiauti su visų pasaulio regionų šalimis ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad aukščiausiojo lygio susitikime būtų pasiekta plataus užmojo rezultatų ir vykdomi efektyvūs susiję tolesni veiksmai, vadovaujantis visa apimančiais žmogaus teisių principais ir teisės į maistą požiūriu. Esame pasirengę prisidėti prie šio bendro siekio, vadovaudamiesi Darbotvarke iki 2030 m. ir tvarios, neutralaus poveikio klimatui ir efektyvaus išteklių naudojimo ateities vizija, išdėstyta Europos žaliajame kurse¹ ir su juo susijusiose strategijose ir veiksmų planuose, visų pirma strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“² ir 2030 m. ES biologinės įvairovės strategijoje³, taip pat ES su miškais susijusioje politikoje ir ES bendroje žemės ūkio ir žuvininkystės politikoje.

¹ Dok. 15051/19 + ADD 1, [EUCO 9/19](#), [EUCO 29/19](#), [EUCO 22/20](#).

² Dok. 8280/20 ir 12099/20.

³ Dok. 8219/20 ir [12210/20](#).

5. PAKARTOJA esanti įsipareigojusi konsoliduoti ir stiprinti bendradarbiavimą su visomis JT įstaigomis ir agentūromis, dalyvaujančiomis aukščiausiojo lygio susitikime maisto sistemų klausimais ir vykdant su juo susijusią tolesnę veiklą, ir ragina jas glaudžiai bendradarbiauti vadovaujantis principu „vieningos JT“.
6. PABRĖŽIA šiuos bendruosius principus ir pagrindinius prioritetus, skirtus 2021 m. Jungtinių Tautų aukščiausiojo lygio susitikimui maisto sistemų klausimais:

BENDRIEJI MAISTO SISTEMŲ PERTVARKYMO PRINCIPAI

7. Maisto sistemos daro itin didelį poveikį žmonių gyvenimui, sveikatai ir gerovei. Jos taip pat yra glaudžiai susijusios su planetos gamtos ištekliais ir ekosistemomis. Dabartinėms maisto sistemoms dažnai būdingi struktūriniai **trūkumai ir netvarios tendencijos**, kurie, kartu su esama galimybių sveikai maitintis **nelygybe**,⁴ reikalauja **sparčiau imtis suderintų veiksmų**.
8. Vadovaujantis visa apimančiu Darbotvarkės iki 2030 m. principu „nė vieno nepalikti nuošalyje“, pasaulinių maisto sistemų pertvarka turi būti **teisinga ir įtrauki**, taip pat remtis **žmogaus teisėmis grindžiamu požiūriu**. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas skurdžiausiems ir pažeidžiamiausiems, taip pat vietos bendruomenių ir čiabuvių tautų teisėms.
9. Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų šalinamos **pagrindinės maisto stygiaus ir netinkamos mitybos priežastys ir pagrindiniai juos skatinantys veiksniai** visame pasaulyje, visų pirma skurdas, nelygybė, klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas, priverstinė migracija ir konfliktai. Šiuo atžvilgiu reikia itin stengtis užtikrinti aprūpinimą maistu ir mitybą nestabiliuose ir humanitariniuose kontekstuose, kurie turi būti vertinami iš **integruotos humanitarinės, vystymosi ir taikos perspektyvos** visais lygmenimis. Be to, reikia toliau dėti pastangas siekiant švelninti ciklinį maisto stygiaus poveikį ir gerinti **humanitarinę pagalbą maisto srityje**, kad būtų remiami pažeidžiami žmonės ir bendruomenės vykstant konfliktams.
10. Moterys įneša esminį, nors ir nepakankamai vertinamą, indėlį užtikrinant aprūpinimą maistu ir mitybą visame pasaulyje. Tebėra labai svarbu **užtikrinti lyčių lygybę** ir pašalinti socialines, ekonomines ir kitas kliūtis tam, kad **moterys ir mergaitės būtų įgalintos** visapusiškai atlikti savo vaidmenį pertvarkant maisto sistemas.

⁴ [Aprūpinimo maistu pasaulyje komiteto neprivalomose gairėse dėl maisto sistemų ir mitybos](#) sveika mityba apibūdinama kaip saugi, įvairi, subalansuota ir maistinga maistu pagrįsta mityba.

11. Su maisto sistemų pertvarka susiję iššūkiai yra glaudžiai susiję ir su **platesnio masto iššūkiais**, su kuriais pasaulis susiduria **tvarumo, biologinės įvairovės ir klimato** srityse. Pasaulinėmis pastangomis turėtų būti siekiama ne tik paskatinti **aktyvų dalyvavimą**, bet ir atsižvelgti į **visų subjektų atsakomybę visuose maisto sistemos etapuose**: gamybos, perdirbimo, sandėliavimo, paskirstymo, vartojimo ir šalinimo.
12. Pokyčiai siekiant užtikrinti tvarias ir atsparias maisto sistemas turi būti grindžiami **holistiniu ir sisteminiu požiūriu** ir remtis **moksliniais tyrimais bei inovacijomis**. Todėl reikia geriau naudotis **mokslu ir faktais grindžiamomis metodikomis** siekiant įvertinti ekonominę, aplinkosauginę ir socialinę maisto poveikį, įskaitant paslėptas su juo susijusias sąnaudas, visų pirma aplinkai ir sveikatai, ir šias metodikas tobulinti, taip pat gerinti bendrą supratimą apie maisto sistemų įvairių aspektų vidines ir jų tarpusavio sinergijas ir galimus kompromisus. Ypatinę dėmesį reikia skirti **bendradarbiavimo mokslinių tyrimų** srityje rėmimui ir **mokslo bei politikos sąsajų** gerinimui, tinkamai atsižvelgiant į tradicines ir vietos žinias.
13. Tvirtas ir integruotas **įvairių suinteresuotųjų subjektų požiūris**, grindžiamas visų lygmenų viešųjų ir privačiųjų subjektų, pilietinės visuomenės organizacijų, mokslo institucijų ir politikos formuotojų dialogu ir partnerystėmis, yra esminis keičiant maisto gamybos ir vartojimo modelius. Labai svarbu užtikrinti **aktyvų visų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą** vienodomis sąlygomis, be kita ko, pasitelkiant **galimybių atveriančią politinę aplinką** ir tinkamas ekonomines ir finansines paskatas.
14. **Tinkamos atsakingos** tiek privačiojo, tiek viešojo sektoriaus subjektų **investicijos** visais lygmenimis yra itin svarbios siekiant užtikrinti gerai veikiančias maisto sistemas ir stiprinti regionines ir vietos rinkas. Šiame kontekste reikia imtis ryžtingų veiksmų, kad būtų skatinama diegti ir taikyti **tarptautines priemones, skirtas skatinti atsakingas investicijas**, kurių tikslas – užtikrinti aprūpinimą maistu ir mitybą, kuriomis gerbiamos žmogaus teisės⁵, užtikrinamas teisingas ir skaidrus naudojimosi žeme valdymas⁶ ir kurios yra suderintos su klimato ir aplinkos tikslais.

⁵ Visų pirma [Aprūpinimo maistu pasaulyje komiteto atsakingo investavimo į žemės ūkį ir maisto sistemas principai](#).

⁶ Visų pirma [Aprūpinimo maistu pasaulyje komiteto neprivalomos gairės dėl atsakingo naudojimosi žeme, žuvininkystės išteklių ir miškais valdymo siekiant užtikrinti nacionalinį aprūpinimą maistu](#).

15. Pertvarkant maisto sistemas reikėtų tinkamai atsižvelgti į **kaimo ir miesto sąsają**, taip pat į teritorijų įvairovę ir konkrečias jų stipriąsias bei silpnąsias puses. Šiuo atžvilgiu gali svariai prisidėti **teritorinio ir principu „iš apačios į viršų“ grindžiamo požiūrio** taikymas atsižvelgiant į vietos iššūkius ir išnaudojant vietos išteklius.

**PAGRINDINIAI PRIORITETAI, KURIE TURI BŪTI AKCENTUOJAMI AUKŠČIAUSIOJO LYGIO
SUSITIKIME MAISTO SISTEMŲ KLAUSIMAIS**

16. Laikydamosi visa apimančių žmogaus teisių principų, ypač akcentuodama teisę į maistą, ES⁷ yra įsipareigojusi dirbti su partneriais siekiant aukščiausiojo lygio susitikimo maisto sistemų klausimais tikslų, kad būtų padedama siekti darnaus vystymosi tikslų.
17. ES pabrėžia šiuos kompleksinius aukščiausiojo lygio susitikimo prioritetus, kurie turėtų būti aptariamai visapusiškai ir integruotai.

Tvarumo ir atsparumo didinimas

18. Žemės ūkis, žuvininkystė ir akvakultūra turi tvariai užtikrinti pasaulio gyventojų, kurių vis daugėja, aprūpinimą maistu ir mitybą. Todėl reikės atsisakyti netvarių gamybos metodų ir praktikos ir plėtoti **gamtos procesais pagrįstus sprendimus ir ekosisteminius metodus**, pavyzdžiui, agroekologinę praktiką, ekologinį ūkininkavimą ir agrarinę miškininkystę, taip pat didinti integruoto žemės naudojimo planavimo ir žemėtvarkos pajėgumus. Ypatingą dėmesį reikia skirti **dirvožemio degradacijos mažinimui ir dirvožemio būklės gerinimui**. Be to, dėl intensyvesnio gėlo vandens išteklių naudojimo, prie kurio prisideda dažnesnės ir intensyvesnės sausros, reikia imtis ryžtingų veiksmų siekiant skatinti **tvarų ir integruotą vandens išteklių valdymą**, efektyvų vandens vartojimą ir gėlo vandens bei dirvožemio taršos prevenciją.
19. Tvirta **žemės ūkio ir maisto politika** ir veiksmingos visuotinės tausaus gamtos išteklių, įskaitant genetinius išteklius, naudojimo skatinimo sistemos yra ypač svarbios remiant perėjimą prie tvarių ir atsparių maisto sistemų.

⁷ Šiame dokumente sąvokos „ES“ vartojimas neturi poveikio tam, ar kompetencija priskiriama ES, ES ir jos valstybėms narėms ar išimtinai ES valstybėms narėms.

Laikantis teritorinių požiūrių, **sąžiningos ir skaidrios gamybos ir aplinkosauginio sertifikavimo bei kokybės sistemos** yra svarbios priemonės, kurios gali būti taikomos šiuo tikslu. Taip pat reikėtų stiprinti **atsakingo ir tvaraus trąšų, pesticidų ir antimikrobinių medžiagų naudojimo** skatinimo priemones, be kita ko, laikantis naudojimo mažinimo tikslų.

20. Vandenynų bei gėlo vandens telkinių apsauga ir jūrų ekosistemų apsauga yra labai svarbios tvariai ir sveikai mitybai skirta maisto gamybai. Pripažįstant esminį **žuvininkystės ir akvakultūros** įnašą reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų sukurti tvarūs pasaulinių jūrų gėrybių išteklių valdymo būdai. Dirbant šioje srityje daugiausia dėmesio reikia skirti **žuvų išteklių išsaugojimui ir tausiam naudojimui**, neteisėtoms, nedeklaruojamos ir neregamentuojamos žvejybos panaikinimui laikantis visiško netoleravimo požiūrio ir kovai su peržvejojimu ir neigiamo poveikio aplinkai prevencijos užtikrinimui. Aukščiausiojo lygio susitikime turėtų būti skatinamas **bendradarbiavimas** dėl konkrečių priemonių, kuriomis užtikrinamas **veiksmingas žuvininkystės valdymas ir tvarus akvakultūros** bei jų vertės grandinių **vystymas** siekiant remti tvarias ir atsparias maisto sistemas.
21. **Biologinė įvairovė ir maisto sistemos** yra glaudžiai tarpusavyje susijusios. Biologinės įvairovės nykimas ir netinkamas cheminių medžiagų naudojimo valdymas bei atliekų tvarkymas kelia rimtą grėsmę ilgalaikiams maisto gamybos pajėgumams ir maisto sistemų atsparumui. Reikia skubiai imtis veiksmų, kad būtų pašalinti tiesioginiai ir netiesioginiai **biologinės įvairovės nykimo** veiksniai maisto gamybos ir vartojimo srityje. Šiuo atžvilgiu ypač svarbu mažinti priklausomybę nuo **pesticidų ir pernelyg gausų maisto medžiagų naudojimą** siekiant apsaugoti ir tausiai naudoti **žemės ūkio biologinę įvairovę**, be kita ko, taikant agroekologinę praktiką ir ekologinį ūkininkavimą, ir pašalinti pagrindines **apdulkintojų**, kurie yra ypač svarbūs gyvybingoms ekosistemoms ir aprūpinimui maistu, **nykimo** priežastis. Šiame kontekste ES pabrėžia, kad CBD COP 15⁸ svarbu pasiekti susitarimą dėl pokyčius užtikrinančios ir plataus užmojo **pasaulinės biologinės įvairovės strategijos po 2020 m.**

⁸ Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijos 15-asis susitikimas.

22. **Mišakai ir agrarinės miškininkystės sistemos** įvairiais būdais tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai prisideda prie aprūpinimo maistu ir mitybos. Reikia intensyvesnių bendrų pastangų, kad būtų įgyvendintas 2017–2030 m. JT strateginis miškų planas siekiant sustabdyti **pasaulinį miškų naikinimą ir miškų alinimą**, įskaitant **neteisėtą medienos ruošą**, ir vykdyti tvarią miškotvarką, tinkamai atsižvelgiant į neliečiamų miškų ir sengirių apsaugą. Pripažįstant, kad žemės ūkio plėtra yra vienas iš pagrindinių visuotinio miškų naikinimo veiksnių, ypač svarbu užtikrinti **skaidrias ir tvarias tiekimo grandines**, be kita ko, kuo labiau sumažinant su miškų naikinimu ir alinimu susijusių produktų pateikimo rinkai riziką. Šiuo tikslu aukščiausiojo lygio susitikimas turėtų sustiprinti **dvišalį ir daugiašalį bendradarbiavimą** politikos ir veiksmų srityse, kad šalys būtų skatinamos įgyvendinti plataus užmojo, sąžiningą ir rezultatais grindžiamą politiką, kuria siekiama kovoti su miškų naikinimu ir miškų alinimu, ir užtikrinti šios politikos vykdymą.
23. **Maisto sistemos** patiria didelį **klimato kaitos** poveikį ir yra svarbus **klimato kaitos** veiksnys. Atsakingos investicijos, inovacijos ir skaitmeninės technologijos teikia daug galimybių spręsti **prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo** klausimus visose maisto sistemose. Aukščiausiojo lygio susitikime turėtų būti paskatinti **sprendimai, inovacijos ir geriausia praktika**, kuriuos būtų galima plėtoti ir kurie gali turėti ilgalaikį poveikį siekiant visiškai panaikinti badą ir visapusiškai siekti klimato ir tvarumo tikslų visose maisto sistemose. Šiuo atžvilgiu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas tam, kad būtų užtikrinta, jog inovacijos būtų parengtos naudoti ir prieinamos skurdžiausioms ir pažeidžiamiausioms šalims ir bendruomenėms.
24. **Sąžiningas perėjimas prie žiedinės ekonomikos** gali svariai prisidėti prie tvarių ir atsparių maisto sistemų. Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų sumažintas neatsinaujančiųjų gamtos išteklių naudojimas ir sustiprinti **biožaliavinės ekonomikos sektoriai**, be kita ko, atveriant galimybes atsakingoms investicijoms ir rinkoms, taip pat skatinant tvarią biomasės gamybą ir perdirbimą. Be to, pasaulinio maisto tiekimo srityje svarbus vaidmuo tenka **tolesniam tvarių baltymų šaltinių potencialo plėtojimui**.

25. Pereinant prie tvarių maisto sistemų ypač svarbu iš esmės **sumažinti dabartinį maisto nuostolių ir švaistymo mastą**. Norint pasiekti 2030 m. visuotinį tikslą – perpus sumažinti maisto švaistymą mažmeninės prekybos bei vartotojų lygmenimis ir sumažinti maisto nuostolius gamybos ir tiekimo grandinėse (įskaitant maisto praradimą po derliaus nuėmimo), ypatingas dėmesys turi būti skiriamas tarpsektorinio ir viešojo bei privačiojo sektorių bendradarbiavimo skatinimui; švietimo ir informuotumo didinimo priemonių rėmimui; efektyviai išteklius naudojančio ir žiedinio maisto pakuočių projektavimo skatinimui; saugiam šalutinių produktų naudojimui ir maisto atliekų perdirbimui; atsakingam produktų laikymo trukmės ilginimui ir maisto nuostolių ir švaistymo stebėsenos bei ataskaitų teikimo gerinimui visoje maisto tiekimo grandinėje.
26. Ypač svarbu, kad pirminiams gamintojams ir visiems visoje maisto grandinėje dirbantiems asmenims būtų užtikrintas **deramas pragyvenimas ir gyvenimo lygis**, be kita ko, taikant socialinės apsaugos priemones. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas svarbiam **smulkiųjų žemės savininkų, šeimos ūkininkų ir smulkiųjų gamintojų** vaidmeniui **žuvininkystės bei akvakultūros ir miškininkystės** sektoriuose. Norint užtikrinti, kad jie galėtų visapusiškai panaudoti savo potencialą skatinant perėjimą prie tvarių maisto sistemų, ypač svarbu sudaryti jiems geresnes galimybes patekti į rinkas, naudotis gamybos priemonėmis ir ištekliais, gauti finansavimą ir naudotis draudimu; pasiūlyti jiems geresnį naudojimosi žeme, vandeniu ir žvejybos plotais valdymą, sąžiningas darbo sąlygas ir deramą higienos infrastruktūrą; stiprinti jų galimybes naudotis moksliniais tyrimais, žiniomis, technologijomis ir inovacijomis ir pripažinti vietas ir trumpų tiekimo grandinių vaidmenį.
27. Siekiant užtikrinti įtraukų perėjimo procesą reikia tinkamai pripažinti svarbų **čiabuvių tautų ir vietos bendruomenių vaidmenį maisto sistemose**, stiprinant jų įgalėjimą ir saugant jų teises. Taip pat labai svarbu gerinti kaimo vietovėse gyvenančių **moterų ir jaunimo** perspektyvas ir gyvenimo lygį. Aukščiausiojo lygio susitikime turėtų būti pabrėžiamas poreikis šiuo tikslu užtikrinti nuolatinis ir spartesnius veiksmus.
28. Reikia toliau dėti pastangas siekiant spręsti maisto stygiaus ir netinkamos mitybos problemas ekstremaliųjų ir užsitęsusių krizinių situacijų atvejais. Šiuo atžvilgiu **humanitarinė pagalba maisto srityje** yra vienas pagrindinių atsparumo maisto krizėms elementų – ji padeda apsaugoti gyvybes bei pragyvenimo šaltinius ir sudaro sąlygas spartesniam atsigavimui.

Reikia dėti daugiau pastangų, kad būtų skatinami **veiksmingesni pagalbos maisto srityje mechanizmai**, įskaitant išankstinius veiksmus, pinigų pervedimus ir vietos maisto produktų viešuosius pirkimus, kurie taip pat gali padėti sumažinti humanitarinių intervencinių priemonių poveikį aplinkai ir remti vietos maisto sistemas.

Sveikos mitybos skatinimas pasitelkiant tvarias maisto sistemas

29. Dabartiniai **maisto vartojimo modeliai** turi tapti tvaresni. Šiuo atžvilgiu itin svarbus vaidmuo tenka vartotojams. Tvarių, saugių, sveikų ir įvairių mitybos modelių, įskaitant augalinių maisto produktų vartojimą, rėmimas ir skatinimas **kuriant geresnę maisto aplinką, gerinant švietimą, didinant informuotumą ir plečiant galimybes gauti informaciją**, turėtų būti neatsiejama visuotinių pastangų pertvarkyti maisto sistemas dalis. Šiuo požiūriu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas aiškaus vartotojų informavimo skatinimui, visų pirma pasitelkiant skaidrias **ženklavimo sistemas** ir švietimą mitybos klausimais.
30. Toliau dedant bendras pastangas panaikinti badą ir kovoti su maisto stygiu, ypač daug dėmesio taip pat reikia skirti vis didėjančiai visų formų **netinkamos mitybos** problemai spręsti, įskaitant neprievalgio ir **antsvorio, nutukimo** bei kitų **su mityba susijusių** neužkrečiamųjų **ligų** derinį. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas mitybai, kurios reikia **vaikams ir paaugliams**, kad jie galėtų augti ir visapusiškai išplėtoti savo potencialą, be kita ko, pasitelkiant mitybos mokyklose programas. Itin svarbu parengti tarptautinės sveikos mitybos skatinimo politikos gaires, ypač skirtos skurdžiausiems ir vyresnio amžiaus žmonėms, moterims ir vaikams, gyvenantiems nestabilioje aplinkoje. ES remia išplėstą būtiniausios mitybos įvairovės rodiklių taikymą siekiant stebėti gyventojų grupių mitybos įvairovę.
31. Svarbus vaidmuo padedant žmonėms pasirinkti gerą maistą gali tekti atsakingai **rinkodaros praktikai** ir tikslinei **kainodaros politikai**, kartu prisidedant prie **didesnio rinkos skaidrumo** ir sąžiningesnio kompensavimo gamintojams. Be to, ypatingą dėmesį reikia skirti intensyvesnio **tvarios viešųjų ir privačiųjų pirkimų politikos** taikymo skatinimui, taip pat savanoriškų tvarumo standartų integravimui į šią politiką.

32. Aukščiausiojo lygio susitikime turėtų būti skatinamos veiksmingos priemonės, skirtos **sveikos mitybos prieinamumui ir įperkamumui didinti pasitelkiant tvarias maisto sistemas**, be kita ko, skirtos pažeidžiamoms grupėms.

Maisto saugos ir visuomenės sveikatos stiprinimas

33. Ypač svarbu užtikrinti vartotojams tiekiamo maisto saugą. Todėl reikia gebėti tinkamai **atsekti maisto produktus visoje maisto grandinėje ir kuo labiau sumažinti riziką**, be kita ko, maisto perdirbimo ir mažmeninės prekybos etapuose, taip pat veiksmingai kovoti su **sukčiavimu maisto produktų srityje**. Šiuo atžvilgiu ES dar kartą patvirtina visapusiškai remianti svarbų **tarptautinių standartizacijos įstaigų**, konkrečiai – Maisto kodekso komisijos, Tarptautinės augalų apsaugos konvencijos Fitosanitarijos priemonių komisijos ir Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE) – darbą. Rengdamos mokslu ir įrodymais grindžiamus tarptautinius standartus šios organizacijos turėtų tinkamai atsižvelgti į maisto sistemų tvarumą.
34. Pagrindinis sėkmingo maisto sistemų pertvarkymo reikalavimas yra visapusiškas **konceptijos „Viena sveikata“** įgyvendinimas, kadangi žmonių, gyvūnų bei augalų sveikata ir jų bendra aplinka yra neatsiejamai susijusios. Šiuo atžvilgiu reikėtų toliau stiprinti ir **išplėsti** Pasaulio sveikatos organizacijos (PPO), Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE) ir Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) **trišalį bendradarbiavimą**, siekiant lygiomis teisėmis įtraukti **Jungtinių Tautų aplinkos programą (UNEP)**. Šiame kontekste ES palankiai vertina tai, kad sukurta nauja **konceptijos „Viena sveikata“ klausimų aukšto lygio ekspertų grupė**, apimanti FAO, OIE, PPO ir UNEP.
35. **Atsparumas antimikrobinėms medžiagoms** yra viena iš pagrindinių grėsmių žmonių bei gyvūnų sveikatai ir saugių bei tvarių maisto produktų gamybai. ES toliau tvirtai propaguos **atsakingą, apdairų ir tvarų antimikrobinų medžiagų naudojimą** ir pakartoja raginanti laipsniškai atsisakyti šių medžiagų naudojimo augimui skatinti. Aukščiausiojo lygio susitikime turėtų būti pabrėžtas poreikis skubiai suintensyvinti visuotines pastangas siekiant įgyvendinti **2015 m. pasaulinį kovos su antimikrobinėmis medžiagoms planą** vadovaujantis koncepcija „Viena sveikata“.

36. Itin svarbu yra **zoonotinių ligų** prevencija ir pasirengimas joms. ES pabrėžia, kad reikia stiprinti kontrolės ir reagavimo mechanizmus ir parengti bei geriau įgyvendinti tarptautines gaires dėl griežtesnių saugos ir higienos priemonių, visų pirma Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE) kontekste. Šiuo atžvilgiu reikėtų visapusiškai atsižvelgti į **naujų zoonozių atsiradimo ir plitimo** riziką, susijusią su gyvulininkyste, taip pat žmonių kišimusi į ekosistemas ir sąveika su laukinės gyvūnijos rūšimis. Reikia dėti daugiau pastangų siekiant sumažinti šią riziką, be kita ko, stiprinant kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais priemones.

Prekybos pagalba maisto sistemų tvarumui ir atsparumui didinti

37. Atvirai, skaidriai ir taisyklėmis grindžiamai tarptautinei prekybai, atitinkančiai Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) taisykles ir sanitarijos bei fitosanitarijos standartus, tenka svarbus vaidmuo užtikrinant visiems pakankamos, saugios ir sveikos mitybos galimybę. **Daugiašaliai ir dvišaliai prekybos susitarimai gali būti svarbi priemonė** siekiant plataus užmojo **tvarumo tikslų, susijusių su maisto sistemomis**, visų pirma tokiose svarbiose srityse kaip veiksmingas Paryžiaus susitarimo ir Biologinės įvairovės konvencijos įgyvendinimas; tvarus vandens, žemės ir miškų valdymas; kova su miškų naikinimu ir neteisėta medienos ruošą; kova su tolesniu atsparumo antimikrobinėms medžiagoms plitimu ir jo prevencija; tausiojo ir apdairaus pesticidų naudojimo skatinimas; gyvūnų gerovės gerinimas; ir deramų darbo sąlygų apsauga. ES toliau bendradarbiaus su savo prekybos partneriais, visų pirma su besivystančiomis šalimis, ir juos remis, kad padėtų pereiti prie tvarių maisto sistemų. ES taip pat pakartoja remianti pastangas **reformuoti PPO** siekiant padidinti PPO indėlį į darnų vystymąsi.
38. Be tarptautinės prekybos, reikėtų tinkamai pripažinti, kad **regioninė ir vietos prekyba** gali prisidėti prie tvarių ir atsparių maisto sistemų, be kita ko, užtikrinant **trumpas tiekimo grandines**. Siekiant užtikrinti vietos, regioninių ir pasaulinių maisto sistemų papildomumą, labai svarbu kurti, stiprinti ir gerinti **galimybes patekti į regionines ir vietos rinkas**, taip didinant maisto sistemų tvarumą ir atsparumą.

Nauji finansavimo sprendimai ir verslo modeliai

39. Siekiant skatinti tvarias maisto sistemas, suinteresuotiesiems subjektams reikalingi **nauji finansavimo sprendimai ir verslo modeliai**, įskaitant, kai tinkama, paramą, pasitelkiant mišrųjį finansavimą, rizikos pasidalijimo mechanizmus ir draudimo sistemas. Jais visų pirma turėtų būti skatinamos **galimybės gauti finansavimą tvarioms ir atsakingoms investicijoms į maisto sistemas**, daugiausia dėmesio skiriant smulkiesiems ir šeimos ūkininkams bei mažosioms ir vidutinėms įmonėms. Šiuo atžvilgiu labai svarbūs **atskaitomybės mechanizmai** ir apsaugos priemonės, kad būtų užkirstas kelias galimiems interesų konfliktams.
40. Aplinkai, biologinei įvairovei ir klimatui kenksmingos paskatos turėtų būti laipsniškai panaikintos. Šiuo atžvilgiu ES palankiai vertina tai, kad patvirtinta **JT aplinkos ekonominių sąskaitų sistema**, ir ragina toliau dirbti siekiant skatinti, kad sprendimus priimančios asmenys naudotųsi **gamtinio kapitalo apskaita** visoje maisto sistemoje.

Mokslinių žinių tobulinimas ir tvirtos mokslo ir politikos sąveikos užtikrinimas

41. Siekiant geriau suprasti iššūkius ir galimybes, susijusius su maisto sistemų pertvarka, ir nustatyti veiksmų prioritetus, pasaulio, regionų ir šalių lygmenimis turėtų būti toliau atliekami **mokslu ir įrodymais grindžiami maisto sistemų vertinimai**.
42. Be to, kad galėtų priimti tinkama informacija pagrįstus sprendimus dėl maisto sistemų ateities, vyriausybės, privatusis sektorius, mokslo tiriamosios institucijos, pilietinės visuomenės organizacijos ir vartotojai turi turėti galimybę susipažinti su **geriausiomis techninėmis ir socioekonominėmis įžvalgomis**, tinkamai pripažįstant tradicines ir čiabuvių žinias. Šiuo atžvilgiu ES yra įsipareigojusi intensyvuoti **žinių, inovacijų ir technologijų perdavimą**.
43. Aukščiausiojo lygio susitikimas turėtų padėti **stiprinti maisto sistemų valdymą** įvairiais lygmenimis, be kita ko, pasitelkiant įvairių suinteresuotųjų subjektų ir tarpvyriausybinius mechanizmus, ir užtikrinti **tvirtą mokslo ir politikos sąveiką**, kad būtų galima priimti visapusiškai tinkama informacija pagrįstus politikos sprendimus.

44. Šiuo atžvilgiu ES pripažįsta, kad **Aprūpinimo maistu pasaulyje komitetas (CFS)** ir jo **Aprūpinimo maistu ir mitybos klausimų aukšto lygio ekspertų grupė** atlieka pagrindinį vaidmenį. Aukščiausiojo lygio susitikime šalys ir visi suinteresuotieji subjektai turėtų būti skatinami aktyviau diegti ir įgyvendinti CFS politikos priemonės. Šiuo atžvilgiu ES visų pirma pabrėžia **neseniai priimtų CFS savanoriškų gairių dėl maisto sistemų ir mitybos svarbą** ir ragina jas plačiai įgyvendinti.

TOLESNĖ VEIKLA, SUSIJUSI SU AUKŠČIAUSIOJO LYGIO SUSITIKIMU

45. ES yra pasiryžusi aukščiausiojo lygio susitikime maisto sistemų klausimais pasiekti **plataus užmojo rezultatų**, kurie **paskatins maisto sistemų pertvarką**, taikant teisės į maistą požiūrį, nustatant bendrą viziją, atspindėtą **aiškioje praktiškai įgyvendinamoje darbotvarkėje**, laikantis DVT stebėsenos ir ataskaitų teikimo tvarkos.
46. Kad su aukščiausiojo lygio susitikimu susijusi tolesnė veikla būtų veiksminga, reikės **tvirto JT bendradarbiavimo ir vykdomų JT iniciatyvų**, kuriomis siekiama DVT, **sustiprinimo**, kartu vengiant darbo sričių dubliavimosi ar sutapimo. ES pabrėžia, kad svarbu kuo geriau pasinaudoti **esamais tarpvyriausybiniiais ir instituciniais mechanizmais** siekiant užtikrinti, kad aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatai skatintų imtis naujų veiksmų ir skatintų pažangą, taip pat įvertinti ir išanalizuoti aukščiausiojo lygio susitikimo poveikį platesniame Darbotvarkės iki 2030 m. kontekste. Šiuo tikslu reikia atitinkamų **JT agentūrų ir forumų**, visų pirma Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO), Tarptautinio žemės ūkio plėtros fondo (IFAD), Pasaulio maisto programos (PMP), Aprūpinimo maistu pasaulyje komiteto (CFS), Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO), Jungtinių Tautų aplinkos programos (UNEP), JT konvencijos dėl kovos su dykumėjimu (UNCCD), Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE), Maisto kodekso komisijos ir Tarptautinės augalų apsaugos komisijos (IPPC), **glaudaus bendradarbiavimo ir veiksmų koordinavimo**.

47. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas tam, kad būtų užtikrinta, jog į **aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatus** būtų tinkamai atsižvelgta **daugiašalėse iniciatyvose ir būsimuose renginiuose**, tokiuose kaip aukščiausiojo lygio susitikimas mitybos reikšmės ekonomikos augimui klausimais (Tokijas, 2021 m. gruodžio mėn.), Pasaulinė akvakultūros konferencija (Šanchajus, 2021 m. rugsėjo mėn.), 26-oji klimato kaitos konferencija (COP 26) (Glazgas, 2021 m. lapkričio mėn.), 15-oji JT Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencija (COP 15) (Kunmingas, 2021 m. spalio mėn.), 15-oji JT konvencijos dėl kovos su dykumėjimu šalių konferencija (COP 15) (2021 m. rugsėjo mėn.), JT konferencija dėl vandenynų (Lisabona, 2022 m.), Stokholmo 50+ renginys (Stokholmas, 2022 m.) ir 2023 m. JT konferencija dėl vandens (Niujorkas, 2023 m. kovo 22–24 d.).

ES lygmens veiksmai ir iniciatyvos

48. ES siekia, tęsiant po aukščiausiojo lygio susitikimo vykstantį pertvarkos procesą, kartu su savo partneriais ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais rodyti pavyzdį ir yra pasirengusi tuo tikslu puoselėti **aljansus ir partnerystes**.
49. Vykdydama platesnio masto politikos veiksmus, kuriais siekiama užtikrinti aprūpinimą maistu bei mitybą ir įgyvendinti Darbotvarkę iki 2030 m. ES ir už jos ribų, ES, palaikydama santykius su savo prekybos partneriais, siekia daugiau dėmesio skirti tvarioms maisto sistemoms, kad būtų bendrai užtikrinta sėkminga pertvarka pasauliniu lygmeniu. Todėl ES ketina į **ES prekybos susitarimus**, dėl kurių šiuo metu deramasi, **įtraukti konkretų skyrių dėl maisto sistemų tvarumo** ir stiprinti bendradarbiavimą šioje srityje su šalimis, kurios jau yra sudariusios prekybos susitarimus su ES.
50. ES taip pat yra pasiryžusi toliau dėti pastangas, kad būtų sukurta **tvari ir atspari ES maisto sistema**, ir yra pasirengusi su partneriais dalytis savo žiniomis, ekspertine kompetencija ir patirtimi. **Pagrindiniai trumpalaikiai ir vidutinės trukmės veiksmai ir iniciatyvos**, kurių ES ketina imtis tuo tikslu, visų pirma įgyvendindama **Europos žaliąją kursą ir strategiją „Nuo ūkio iki stalo“**, apima:
- tvarių maisto sistemų ES teisės aktų sistemos kūrimą;
 - atsakingos verslo ir rinkodaros praktikos elgesio kodekso parengimą kartu su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais;

- privalomų maisto atliekų mažinimo tikslų, grindžiamų nauja maisto atliekų kiekio matavimo metodika, parengimą;
- darnios akvakultūros gairių parengimą siekiant užtikrinti tvarią maisto iš darniai valdomos akvakultūros gamybą;
- teisės aktų, kuriais būtų siekiama vengti su miškų naikinimu ar alinimu susijusių produktų pateikimo ES rinkai arba kuo labiau sumažinti jų kiekį, taip pat tolesnių iniciatyvų, kuriomis būtų siekiama sustabdyti miškų naikinimą ir skatinti tvarią miškotvarką, parengimą;
- priemonių, kuriomis būtų didinami ES žemės ūkio paskirties žemės, kurioje vykdomas ekologinis ūkininkavimas, plotai, didinama ekologinė akvakultūra ir didinamas ekologiškų produktų vartojimas, plėtojimą;
- priemonių, skirtų kiekybiniais pesticidų, antimikrobinių medžiagų ir maistinių medžiagų nuostolių mažinimo tikslams pasiekti, plėtojimą;
- iniciatyvų pagal programą „Europos horizontas“, kuriomis būtų siekiama remti plataus užmojo tarptautinius ir tarpdisciplininius tvarių maisto sistemų mokslinių tyrimų ir inovacijų projektus (be kita ko, pasitelkiant partnerystę „Saugios ir tvarios žmonėms, planetai ir klimatui skirtos maisto sistemos“) pradėjimą;
- ES anglies dioksido kiekį dirvožemyje didinančio ūkininkavimo iniciatyvos, skirtos anglies dioksido šalinimui sertifikuoti remiantis patikima ir skaidria stebėsena ir tikrinimu, parengimą;
- pasiūlymo, kuriuo būtų siekiama sukurti suderintą mokslu grindžiamą maistingumo ženklinimo pakuotės priekinėje dalyje sistemą ir tvarią ženklinimo sistemą, parengimą;
- iniciatyvų, kuriomis būtų siekiama skatinti perdirbtų maisto produktų sudėties keitimą, įskaitant, kai taikoma, didžiausių leistinų tam tikrų maistinių medžiagų kiekių nustatymą, ir apriboti maisto produktų, kuriuose yra daug druskos, cukraus ir (arba) tam tikrų riebalų, vartojimo skatinimą, pradėjimą;
- ES žemės ūkio ir maisto produktų populiarinimo programos ir ES mokykloms skirtos programos, taip pat ES paramos maisto viešiesiems pirkimams siekiant didinti sveiko ir tvaraus maisto gamybą, prieinamumą ir sveikos bei tvarios mitybos pasirinkimą, peržiūrą;

- pasirengimo maisto krizėms gerinimą, išankstinių veiksmų sprendžiant maisto krizes stiprinimą ir tolesnį Pasaulinio kovos su maisto krizėmis tinklo veikimo užtikrinimą pagal humanitarinės pagalbos, vystymosi ir taikos sąsają.
-